

kteřá má býti jasná. Kniha jest velice pěkně komentována a obsahuje veškerý příslušné prameny. Příklady a vzorce velice poslouží pravě, tím spíše, že prováděny jsou soudcem. dnk.

Dávka z majetku a přírůstku na majetku. Část II. Vydal dr. Bel. Fux za pomoci dra Fr. Lorenze. — Komentovaných zákonů československé republiky, sv. I. B. — V Praze 1924. — Svazek tento jest pokračováním velkého komentáře, který vyšel před dvěma roky a k němuž bylo nutně zapotřebí doplňku, jelikož za tuto dobu nahromadila se v oboru dávky majetkové značná látka nová. Cena této příručky spočívá hlavně v přehledu změn a doplňků a účelném uspořádání látky. Mnoho příkladů osvětlí komplikovaný postup při výpočtu dávky a její slev, zejména vlivem zákona ze dne 21. prosince 1923, č. 6 Sb. z. a n. z roku 1924. —á—

Václav Vojtíšek: Radnice staroměstská v Praze. O jejím významu a památkách. S podporou min. škol. a uar. osv. Praha 1923. A. B. Černý. 8°. 149 str., 16. příl. — I kdyby šlo pouze učiniti zmínku o deskriptivní části této knihy, v níž se popisují radniční pamětnosti, bylo by nutno tak učiniti, tím však spíše, když spis zabývá se vývojem radnice, kolem níž od počátku našich měst se kupí celý život městský. Zároveň úsilí měšťanů dosíci vlastního radničního domu je těsně spjato se zápasem o městskou samosprávu a tak radnice stává se vlastně programem celého boje, který se rozvíří již od konce stol. XIII. Ale staroměstská radnice pražská měla osudy přece poněkud jiné, odchylné od vývoje radních domů v německých i ostatních městech: stala se středem národního života od dob válek husitských a s ním prošla politickými dějinami českého státu od radostných chvil jako hrdého manifestu z 3. dubna 1420 proti koncilu kostnickému, prohlášení kompaktát i volby Jiříka za krále, až po smutné okamžiky pohynutí českého vzdoru proti panovníkům, kdy viděla nejen popravu Jana Roháče z Dubé, odnětí samosprávy po zlomení odboje šmalkaldského, nýbrž i krvavou hekatombu 21. června 1621. A v nové době opět k ní se soustřeďovaly snahy po samostatnosti státní, třebaž že v posledních letech světové války nedovedly vůdčí jejich osobnosti pochopiti, kde je jejich pravé místo, až do 14. listopadu 1918, kdy nový správní sbor s drem Šamalem v čele převzal řízení hlavního města. Konečně osudem bylo jí práno státi se středem Velké Prahy a tak uskutečnil se dávný program soustřediti v ní hospodářský život všech měst pražských, cíl, který byl sledován již od pol. století XIV., kdy na kratší dobu poprvé splýnula v ní správa Starého i Nového města. Tak radnice staroměstská svůj význam stupňovala i důležitostí hospodářskou a o všem tom, vedle podrobného popisu radničních památností, dočtete se v této knize, kterou autor jistě pracoval chutí, takže je průvodcem po rozmanitých otázkách městského života našeho. Ča.

Dr. Zd. V. Tobolka: Počátky dělnického hnutí v Čechách. Ústřední dělnické knihk. a nakl. (A. Svěcený). Praha 1923. Kč 6.—. Autor promlouvá v deseti kapitolách o vzniku dělnického hnutí u nás. Dělnické hnutí sledujeme na poměru tiskařů kartounů se zaměstnavatelstvem. Příznaky dělnické otázky jeví se právě nejlépe na tiskařích kartounů, protože bavlnářský průmysl a barvení kartounů u nás zapustily záhy své Příznaky dělnické otázky jeví se právě nejlépe na tiskařích kartounů, protože bavlnářský průmysl a barvení kartounů u nás zapustily záhy své kořeny a vyrostly netušenou měrou. — V roce 1763 zřízena první továrna na kartouny, náležející hr. Kinskému, a po ní přicházely hustě další, tak že na začátku XIX. stol. má již samotná Praha 14 továren. Tímto velkým rozmachem začíná současně boj zaměstnanců těchto továren se zaměstnavateli, s kapitálem. Dle líčení Tobolkova byly poměry dělnictva velmi zlé: pracovní doba dlouhá, práce nepatrně honorovaná, pracovaly ženy, pracovaly děti, před osmačtyřicátým rokem se nikdo o dělníka k práci trvale neschopného, onemocnělého neb nezaměstnaného ne-

staral. Dělníci proto sami byli nuceni starati se o sebe, organisovati se, ba zřizovati dokonce vlastní fondy, které by jim a jejich rodinám v neštěstí zmírňovaly bídu. Technickým pokrokem a zavedením strojí výroby se nezaměstnanost a utrpení dělnictva zhoršily. Pozdějším zásahnutím státní autority se poměry trochu zvedly. Naše dělnické hnutí bylo ve svých počátcích třídně neuvědomělé. Dělnictvo nalézalo někde u nedělnických tříd soucit, někde z důvodů politických i trochu podpory, ale trvalého léku nepodal mu nikdo, poněvadž tehdy účinného léku nikdo neznal. — S tak smutnými poměry neshledáváme se jen u továrního dělnictva, nelze svalovat vinu na toho, neb onoho, byla to krutá doba přerodu, doba rozmachu, která přinesla s sebou utrpení, ale také mnoho dobrého, rozvoj, pokrok a úlevu. Vzpomeňme jen obyvatelstva venkovského, které tak dlouho úpělo pod jhem roboty a nevolnictví, obchod a průmysl také prožívá své krise, proti kterým je též velmi těžký a namáhavý boj. Krise jsou jen přechodná stadia, která se během dějinného vývoje vynořují a zase zapadají, aby přinesly nový prospěch — třeba jen ve formě zkušeností.

E. P—ý

Dr. Friedrich Hertz: Ist Oesterreich wirtschaftlich lebensfähig?

Wien 1921, Verband österreichischer Banken und Bankiers. Kratší pojednání, jež povstalo v době rozvratu rakouského hospodářského života, snaží se dokázati (proti Stolprovi), že Rakousko je hospodářsky schopné samostatného života, ovšem jen s napětím všech sil. Pro tento směr už mluví sám název vydavatelstva spisu. Autor se pokouší v úvodě argumentovati, že Československo nemá, jak se tvrdívá, 80% bývalého rakouského průmyslu, nýbrž že procentuální podíl českých zemí na býv. rak.-uh. průmyslu je 55.4, Rakouska pak 34.2. Zaměňuje tu ovšem nesprávně české země s Československem a přezírá úsudek odborníků, znějící pro R. Č. S. asi na 70%. Protičeská tendence spisu patrna dále též z tvrzení, že Vídeň byla postavena jen z dolnorakouských peněz. V Dolních Rakousích prý se užilo dříve jen 50% odvedených daní ve prospěch země, ostatku na hospodářsky zaostalé slovanské země. Obyvatelstvo a průmysl Rakouska jsou téměř tak velké jako Čechy. Mimo průmysl má Rakousko velmi živý cizinecký ruch, více než dvakrát větší Čech. K tomu přistupuje jako další podklad samostatnosti státu rozvětvený obchod. Polní hospodářství potřebuje zracionalisování.

K otázce produktivnosti rakouského obyvatelstva podotýká autor, že je to vlastně otázka státních zaměstnanců, poněvadž tři pětiny všech produktivních zaměstnanců jsou ve státních podnicích (v tom ovšem nezvyklé jinde procento žen). Většina jich má zaměstnání manuální. Proto se autovi jeví rakouská otázka sociální převážně otázkou dělnickou. Otázka produktivnosti záleží v tom, není-li zmíněných zaměstnanců mnoho. Přibylo jich sice po válce jako jinde zavedením osmihodinové pracovní doby, pro zvýšenou poválečnou zločinnost pak mimo to hlavně v oborech soudnictví a sociální péče. K vyřešení této otázky by velice přispělo zrentabilisování státních podniků.

Pasivní obchodní bilanci rakouskou považuje autor také za následek války. Situace není však tak zlá, jak se myslívá, poněvadž statistika nevykazuje na př. velikých zisků z cizineckého ruchu, provozu a j. v. Hospodářská krise byla způsobena z části nedostatkem uhlí a tím vážnoucí průmyslovou výrobou. Třetina býv. rak. uh. průmyslu, již představuje nynější rakouský průmysl, vytvořila v poslední době jen čtvrtinu býv. rak.-uh. průmyslové produkce. Vina na hospodářské krizi Rakouska prý stihá 1. ententu, 2. nesprávnou hospodářskou politiku Rakouska a jí způsobené, 3. celní uzavření sousedních států proti Rakousku. 4. příčinou této katastrofy je pesimistická nálada v zemi a 5. pád marky (související s otázkou reparací), jež strhla s sebou rakouskou korunu.

Autor konstatuje konečně, že v posledních deseti letech před válkou se rakouský průmysl vyvíjel stejným tempem jako průmysl říšskoněmecký a že není příčin, proč by se neměl dále slibně vyvíjeti. Je však třeba důvěry. Rakousko nezachrání podle Hertze zemědělství a přírodní bohatství, nýbrž školené dělnictvo a svobodný obchod, hlavně s cizími státy.